

Міністерство освіти та науки України
Вінницький національний технічний університет

УХВАЛЕНО
Вченою радою ВНТУ
Протокол № 14
від 23.06.2016 року

"Затверджую"
Ректор д.т.н., проф. В.В. Грабко

**ПОЛОЖЕННЯ
ПРО ДИСТАНЦІЙНЕ НАВЧАННЯ
ВІННИЦЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО ТЕХНІЧНОГО УНІВЕРСИТЕТУ**

Вінниця 2016

ПОЛОЖЕННЯ

про дистанційне навчання у ВНТУ

1. Загальні положення

1.1. Положення про дистанційне навчання (далі - Положення) Вінницького національного технічного університету (далі - Університет, ВНТУ) є нормативним документом, який регламентує організацію процесу дистанційного навчання в Університеті.

1.2. Дане Положення розроблене відповідно до Положення про дистанційне навчання, затвердженого наказом Міністерства освіти і науки України 25.04.2013 №466

1.3. Дистанційне навчання в Університеті реалізується через Центр дистанційної освіти (ЦДО). ЦДО є структурним підрозділом Інституту прогресивних освітніх технологій ВНТУ з нормативно-правовою базою, організаційно оформленою структурою, кадровим, системотехнічним, матеріально-технічним та фінансовим забезпеченням. Основне завдання ЦДО - реалізація дистанційного навчання на рівні вищої та післядипломної освіти, а також самоосвіти.

1.4. Під дистанційним навчанням мається на увазі індивідуалізований процес передання і засвоєння знань, умінь, навичок і способів пізнавальної діяльності людини, який відбувається за опосередкованої взаємодії віддалених один від одного учасників навчання у спеціалізованому середовищі, яке створене на основі сучасних психолого-педагогічних та інформаційно-комунікаційних технологій.

У процесі дистанційного навчання використовуються дистанційні курси- інформаційні продукти, які є достатніми для навчання за окремими навчальними дисциплінами.

2. Структура і функції Центру дистанційного освіти (ЦДО)

2.1. ЦДО ВНТУ підтримує банк атестованих дистанційних курсів, які об'єднані між собою спеціалізованою інформаційно-комунікаційною мережею.

2.2. Центр дистанційної освіти забезпечує:

- поточну координацію робіт з розвитку дистанційного навчання, зокрема з розроблення нормативних документів щодо діяльності ЦДО, наукових основ дистанційного навчання, у тому числі технологій дистанційного навчання і його науково-методичного, системотехнічного, кадрового та матеріально-технічного забезпечення, а також розроблення критеріїв, засобів і систем контролю якості дистанційного навчання;
- розроблення дистанційних курсів та участь у створенні банку атестованих дистанційних курсів;
- здійснення освітньої діяльності за технологіями дистанційного навчання, включаючи проведення підсумкового контролю осіб, що навчаються дистанційно, у тому числі за напрямками та спеціальностями, для яких дистанційні курси розроблені різними навчальними закладами;
- перепідготовку та підвищення кваліфікації кадрів з технологій дистанційного навчання на регіональному рівні;
- участь у міжнародному співробітництві у сфері дистанційного навчання;
- апробацію нових дистанційних курсів в умовах реального навчального процесу;

- об'єднання зусиль навчальних закладів регіону для забезпечення розвитку дистанційного навчання за всіма напрямками та освітніми рівнями;
- співпрацю з органами місцевого самоврядування з метою задоволення регіональних потреб у підготовці, перепідготовці та (або) розширенні профілю (підвищенні кваліфікації) кадрів;
- розроблення дидактичного та методичного забезпечення дистанційних курсів, а також створення цих курсів за визначеними напрямками підготовки.

2.3. Банк атестованих дистанційних курсів ЦДО (далі - БАДК) є розподіленим інформаційним ресурсом, який може бути розташований на сервері ЦДО з централізованою системою віртуального керування ним та захисту від несанкціонованого доступу і копіювання інформації. Атестація дистанційних курсів здійснюється експертною комісією при Координаційній раді з розвитку дистанційного навчання при Міністерстві освіти і науки України (далі - Координаційна рада) у порядку, що визначається Міністерством освіти і науки, за поданням авторів дистанційних курсів чи осіб, які репрезентують їхні інтереси.

3. Управління системою дистанційного навчання

3.1. Управління ЦДО здійснюється ректором Університету та безпосередньо начальником Центру, які:

- приймають рішення щодо входження університету до складу системи дистанційного навчання України та забезпечують проведення необхідних заходів, які дають право університету вести дистанційне навчання за обраними напрямками (спеціальностями);
- забезпечують підготовку персоналу для впровадження дистанційної форми навчання;
- забезпечують подання на атестацію розроблених в університеті дистанційних курсів;
- забезпечують науково-методичну, системотехнічну та матеріально-технічну підтримку дистанційного навчання;
- здійснюють контроль за якістю дистанційного навчання.

4. Стандарти у дистанційному навчанні

4.1. Дистанційна форма навчання базується на державних стандартах вищої, професійно-технічної та загальної середньої освіти і технологіях дистанційного навчання.

4.2. Стандарти на технології дистанційного навчання та рекомендації щодо їх впровадження розробляються комісією з питань системотехнічного забезпечення та стандартизації дистанційного навчання при Координаційній раді.

4.3. Вимоги до структури та формату навчальних курсів та управління ними формуються на основі міжнародних стандартів дистанційних курсів сформульованих у SCORM (Sharable Courseware Object Reference Model).

5. Організаційні засади системи дистанційного навчання

5.1. ЦДО може мати розгалужену структуру і включати до свого складу не тільки підрозділи (лабораторії) університету, але й інших навчальних закладів, у тому числі за кордоном, на підставі відповідних угод згідно з чинним законодавством.

5.2. Створення, поповнення та користування інформаційними ресурсами банку атестованих дистанційних курсів Університету здійснюються як юридичними, так і фізичними особами на договірних засадах.

Усі дистанційні курси, які приймаються до банку атестованих дистанційних курсів, попередньо проходять обов'язкову процедуру атестації у порядку, що визначається Міністерством освіти і науки.

Функціонування банку атестованих дистанційних курсів здійснюється при повному збереженні авторських і майнових прав на дистанційні курси та забезпеченні авторського нагляду за їхнім використанням.

5.3. ЦДО з метою апробації дистанційної форми навчання або розроблених дистанційних курсів може самостійно організовувати дистанційне навчання з будь-яких навчальних дисциплін після розгляду та схвалення матеріалів курсів методичними комісіями факультетів та експертною комісією Методичної ради ВНТУ з оцінки результатів діяльності науково-педагогічного персоналу вищого навчального закладу у напрямку створення навчально-методичної бази для реалізації технології дистанційного навчання Університету.

5.4. ЦДО забезпечує гарантовану якість дистанційного навчання за рахунок:

- включення до ЦДО підрозділів дистанційного навчання лише тих структур, які відповідають усім вимогам та стандартам щодо забезпечення дистанційної форми навчання;
- використання у навчальному процесі атестованих дистанційних курсів;
- проведення періодичного моніторингу якості дистанційного навчання у ВНТУ та у регіональних центрах.

6. Особливості організації навчального процесу за дистанційною формою навчання:

6.1. Учасники навчального процесу.

6.1.1. Учасниками навчального процесу, що відбувається за дистанційною формою навчання, є:

- працівники Університету, що забезпечують навчальний процес, у тому числі науково-педагогічні працівники (далі за текстом- викладачі), а також адміністративно-управлінський, інженерно-технічний та допоміжний персонал (системні адміністратори, програмісти та інші)
- фахівці з інформаційних технологій, адміністратори дистанційного навчання, інженерно-технічні працівники, методисти, лаборанти тощо, далі за текстом- персонал);
- особи, що навчаються (студенти, учні, слухачі тощо, далі за текстом- студенти, учні).

6.1.2. Взаємовідносини між учасниками навчального процесу за дистанційною формою навчання регулюються відповідними договорами.

У разі виникнення суперечок між учасниками дистанційного навчання щодо якості чи організації навчального процесу всі питання щодо сутності суперечок розв'язуються Координаційною радою.

Якщо сторони не дійшли згоди після розгляду спірних питань у Координаційній раді, то вони мають право відстоювати свої інтереси у судових інстанціях згідно з чинним законодавством.

6.1.3. Працівники Університету, що забезпечують навчальний процес за дистанційною формою навчання, повинні мати необхідний кваліфікаційний рівень з технологій дистанційного навчання та відповідні документи, що це підтверджують.

6.1.4. Штатна чисельність працівників, які забезпечують навчальний процес, обсяг часу, що відведений викладачам для проведення навчальних занять кожного виду, визначаються відповідними нормативами, що затверджуються Міністерством освіти і науки.

6.1.5. Робочий час педагогічних та науково-педагогічних працівників, що забезпечують дистанційне навчання, для виконання навчальних, методичних, наукових, організаційних та інших робіт у поточному навчальному році не повинен перевищувати річний робочий час, що визначений Кодексом законів України про працю.

Враховуючи підвищену складність підготовки методичного та дидактичного забезпечення дистанційних курсів у порівнянні з підготовкою методичних матеріалів для інших форм навчання, керівництву Університету дозволяється перерозподіляти робочий час між методичними та навчальними роботами у бік зменшення останніх у порядку, що визначається Міністерством освіти і науки.

6.1.6. Навчатися в університеті за дистанційною формою навчання або за дистанційною, що поєднана з іншими формами, мають право громадяни України, іноземні громадяни і особи без громадянства відповідно до чинного законодавства та міжнародних угод.

Умови приймання на навчання за дистанційною формою визначаються Міністерством освіти і науки України.

6.1.7. Термін навчання за дистанційною формою визначається державними стандартами освіти або індивідуальними навчальними планами, які розробляються Університетом із врахуванням реальних можливостей виконання навчальних, навчально-виробничих та освітньо-професійних програм у певні строки.

6.1.8. Випускникам Університету, що успішно закінчили повний курс навчання за дистанційною або поєднаною з дистанційною формою навчання і пройшли державну атестацію, видаються відповідні документи державного зразка про освіту.

Студенти (учні), які успішно закінчили навчання за окремими дистанційними курсами, одержують кваліфікаційний документ (сертифікат) Університету.

6.1.9. Перелік напрямів, спеціальностей та навчальних дисциплін, за якими допускається підготовка за дистанційною формою навчання, встановлюється Міністерством освіти і науки.

6.1.10. Перелік навчальних дисциплін та форм організації навчання, за якими може бути забезпечене дистанційне навчання або використання його елементів, визначає Університет.

6.2. Особливості організації навчального процесу дистанційної освіти.

6.2.1. Навчальний процес дистанційного навчання в Університеті організовується на підставі навчальних планів, що розроблені на основі галузевих стандартів вищої освіти, за умови виконання вимог до всіх елементів технологій дистанційного навчання.

6.2.2. Навчальний процес за дистанційною формою в Університеті здійснюється у таких формах:

- навчальні заняття;
- виконання проектних завдань;
- практична підготовка;
- контрольні заходи.

6.2.3. Основними видами навчальних занять при дистанційному навчанні в Університеті є: самостійне вивчення навчального матеріалу дистанційного курсу, лекція, консультація, семінар, дискусія, практичне заняття, лабораторне заняття.

6.2.4. Самостійне вивчення передбачає використання навчальних матеріалів дистанційних курсів, які студенти отримують через Інтернет (інтранет, корпоративну мережу) та / або на переносному носії інформації (CD-ROM, DVD-ROM, тощо).

Вимоги щодо самостійного вивчення навчального матеріалу конкретної дисципліни визначаються навчальною програмою дисципліни, методичними вказівками, інструкціями і завданнями, що містяться у дистанційному курсі.

6.2.5. Лекція - один із видів навчального заняття у дистанційному навчанні, на якому студенти отримують аудіовізуальну інформацію лекційного матеріалу через засоби телекомунікаційного зв'язку як у синхронному режимі, коли студенти можуть отримувати інформацію від лектора і ставити йому запитання у реальному вимірі часу, так і в асинхронному, коли студенти отримують аудіовізуальний запис лекційного матеріалу.

6.2.6. Консультація - це елемент навчального процесу, за яким студенти дистанційно отримують відповіді від викладача на конкретні запитання або пояснення певних теоретичних положень чи аспектів їх практичного застосування.

6.2.7. Семінар - це навчальне заняття, що заплановане програмою навчання, під час якого відбувається обговорення вивченої теми, до якого студенти готують тези виступів на підставі виконаних завдань.

6.2.8. Дискусія - це навчальне заняття, проведення якого визначається викладачем у зв'язку з необхідністю вирішення поточної проблеми, що виникла у студентів у ході навчання, шляхом обговорення її студентами з викладачем та між собою.

6.2.9. Семінар і дискусія проводяться дистанційно у синхронному режимі (в реальному часі) з використанням телекомунікаційної мережі.

6.2.10. Практичне заняття - це навчальне заняття, під час якого відбувається детальний розгляд студентами окремих теоретичних положень навчальної дисципліни та формуються вміння і навички їхнього практичного застосування шляхом індивідуального виконання ними завдань, що сформульовані у дистанційному курсі.

Практичні заняття виконуються дистанційно, результати надсилаються викладачеві електронною поштою.

6.2.11. Лабораторне заняття - форма навчального заняття, яке передбачає, що студенти особисто проводять натурні або імітаційні експерименти чи досліди з метою практичного підтвердження окремих теоретичних положень конкретної навчальної дисципліни, набувають практичних навичок роботи з лабораторним устаткуванням, обладнанням,

вимірювальною апаратурою, обчислювальною технікою, методикою експериментальних досліджень у конкретній предметній галузі.

6.2.12. Лабораторні заняття в залежності від напряму (спеціальності) підготовки, рівня матеріально-технічної оснащеності реальних лабораторій, можливостей створення і використання віртуальних лабораторій можуть провадитись у формі одного з таких варіантів:

- очно у спеціально обладнаних навчальних лабораторіях;
- дистанційно з використанням відповідних моделювальних програм (емуляторів), віртуальних лабораторій;
- за змішаною формою (частина - за першим, а частина - за другим варіантами).

6.2.13. Перелік дисциплін, за якими не допускається дистанційне виконання лабораторних робіт, визначає Університет.

6.2.14. Виконання проектних завдань у дистанційному навчанні передбачає розроблення курсових та дипломного проектів (робіт), які виконуються студентами самостійно з наданням можливості консультування з керівниками проектів та консультантами через електронну пошту або очно.

6.2.15. Проекти (роботи) оформлюються студентами на паперовому носії та в електронному вигляді, надсилаються до Університету поштою і електронною поштою або подаються особисто, де розглядаються у встановленому порядку.

6.2.16. Захист проектів (робіт) відбувається очно (а у разі створення правових і організаційних умов та інформаційно-технологічних засобів, що забезпечують гарантований рівень ідентифікації студентів, - дистанційно) перед відповідними комісіями за участю керівника проекту.

6.2.17. Проекти (роботи) зберігаються у спеціальних архівах на паперовому носії та в електронній формі на переносному носії (на дискетах, CD-ROM) протягом визначеного терміну: курсові - протягом 1 року, дипломні - 5 років.

6.2.18. Практична підготовка студентів здійснюється у формі реальної професійної діяльності під організаційно-методичним керівництвом Університету.

6.2.19. Студенти дистанційної форми навчання, які працюють за обраним фахом, звільняються від проходження практичної підготовки.

6.2.20. Контрольні заходи у студентів дистанційної форми навчання передбачають самоконтроль, вхідний, поточний, рубіжний та підсумковий контроль.

6.2.21. Самоконтроль є первинною формою контролю знань студентів, який обов'язково забезпечується структурою та організацією будь-якого дистанційного курсу.

6.2.22. Основною формою вхідного, поточного та рубіжного контролю є тестування. Крім того, поточний контроль здійснюється під час проведення практичних, лабораторних, семінарських занять та дискусій.

6.2.23. Оцінювання результатів тестування, практичних та лабораторних робіт відбувається дистанційно у двох режимах: автоматизовано та безпосередньо викладачем.

6.2.24. Іспити та заліки складаються студентами в період екзаменаційних сесій або за індивідуальним графіком, який затверджується Університетом.

6.2.25. До розроблення і впровадження механізму гарантованої ідентифікації учасників процесу дистанційного навчання іспити та заліки складаються очно або дистанційно у присутності відповідальної особи чи комісії, які матимуть повноваження щодо ідентифікації особи студента.

6.2.26. Результати поточного та семестрового контролю (іспитів та диференційованих заліків) оцінюються у порядку, що визначається Міністерством освіти і науки, та у відповідності з діючим Наказом ректора ВНТУ про екзаменаційну сесію.

6.2.27. Результати семестрового контролю зберігаються в електронному вигляді та дублюються на паперових носіях (екзаменаційних та залікових відомостях, деканатських книгах та залікових книжках).

7. Забезпечення дистанційного навчання

7.1. Забезпечення дистанційного навчання включає такі складові:

- науково-методичне забезпечення;
- кадрове забезпечення;
- системотехнічне забезпечення;
- матеріально-технічне забезпечення.

7.2. Науково-методичне забезпечення дистанційного навчання розробляють викладачі Університету.

Науково-методичне забезпечення включає:

- наукові основи дистанційного навчання для всіх освітніх рівнів та напрямів підготовки, перепідготовки та (або) розширення профілю (підвищення кваліфікації);
- критерії, засоби і системи контролю якості дистанційного навчання;
- єдині вимоги до навчальних планів, програм і нормативів дистанційного навчання, які відповідають державним стандартам освіти;
- дидактичне та методичне забезпечення дистанційних курсів;
- методики розроблення, апробації та впровадження дистанційних курсів;
- науково-методичні основи функціонування банку атестованих дистанційних курсів.

7.3. Кадрове забезпечення дистанційного навчання реалізується постійно діючою системою перепідготовки та підвищення кваліфікації кадрів з технологій дистанційного навчання таких категорій фахівців:

- педагогічних та науково-педагогічних працівників Університету;
- фахівців з інформаційно-комунікаційних технологій - інженерів, програмістів, системних адміністраторів дистанційного навчання;
- менеджерів дистанційного навчання;
- методистів дистанційного навчання;
- експертів дистанційного навчання.

Усі фахівці, що забезпечують дистанційне навчання, повинні бути атестованими і мати відповідні документи, які підтверджують їхній кваліфікаційний рівень з дистанційного навчання.

Університет забезпечує підвищення кваліфікації своїх працівників, які задіяні у дистанційному навчанні, не рідше одного разу на три роки.

7.4. Системотехнічне забезпечення включає в себе:

- апаратне забезпечення;
- телекомунікаційне забезпечення;
- програмне забезпечення;
- інформаційне забезпечення.

7.4.1. До апаратного забезпечення належать:

- сервери для розміщення дистанційних курсів, WEB-сайтів та відповідних сервісних служб;
- робочі станції для викладачів та персоналу, які забезпечують процес дистанційного навчання, а також студентів і учнів, що навчаються дистанційно;
- мережне обладнання для об'єднання серверів та робочих станцій у єдину локальну систему та їхнього підключення до Інтернет (інтранет).

7.4.2. Телекомунікаційне забезпечення складається з:

- телекомунікаційного обладнання, що забезпечує об'єднання мереж, які задіяні у дистанційному навчанні;
- телекомунікаційного обладнання, що забезпечує необхідну якість та пропускну здатність каналів зв'язку для інтерактивної взаємодії учасників навчального процесу та їхнього доступу до інформаційних ресурсів, що є як у межах Системи дистанційного навчання України, так і в інших інформаційних джерелах, у тому числі мережі Інтернет.

7.4.3. Програмне забезпечення включає:

- системне програмне забезпечення для підтримки роботи серверів і робочих станцій;
- прикладне програмне забезпечення для підтримки WEB-сайтів та інформаційних ресурсів;
- прикладне програмне забезпечення для підтримки функцій дистанційного навчання, що забезпечують загальну підтримку та адміністрування процесу дистанційного навчання;
- прикладне програмне забезпечення для викладачів, студентів і учнів, за допомогою якого реалізуються конкретні рішення організації та ведення навчального процесу у дистанційній формі;
- прикладне програмне забезпечення для створення навчальних матеріалів дистанційних курсів (редактори тексту, графіки, відео, звуку, анімаційні пакети тощо);
- інше програмне забезпечення, що рекомендується або розповсюджується Університетом для його використання особами, що навчаються за дистанційною формою навчання.

7.4.4. До інформаційного забезпечення належать інформаційні ресурси, що використовуються у процесі дистанційного навчання: окремі дистанційні курси, електронні бібліотеки, БАДК, нормативно-правова база, що стосується дистанційного навчання, інші бази та банки даних, у тому числі й ті, що є в мережі Інтернет.

7.4. До матеріально-технічного забезпечення належать матеріальні об'єкти та обладнання, що забезпечують процес дистанційного навчання.

Вимоги до матеріально-технічного забезпечення Університету визначаються відповідними будівельними та санітарно-гігієнічними нормами.

8. Фінансові відносини в сфері дистанційного навчання

8.1. Фінансування в системі дистанційного навчання здійснюється за рахунок коштів:

- державного бюджету;
- фізичних та юридичних осіб, що вносять плату за навчання;
- виконання господарчих договорів;
- отриманих грантів;
- добровільних внесків і пожертв;
- інших надходжень, що не заборонені чинним законодавством.

8.2. Фінансові відносини між Університетом, організаціями та установами в сфері дистанційного навчання здійснюються відповідно до двосторонніх або багатосторонніх договорів.

9. Міжнародне співробітництво у сфері дистанційного навчання

9.1. Головними напрямками міжнародного співробітництва у сфері дистанційного навчання для Університету є:

- участь у проектах і програмах, що спрямовані на входження системи дистанційного навчання України у світову освітню систему з урахуванням національних інтересів і здобутків вітчизняної освіти, зокрема створення міжнародних віртуальних університетів, до складу яких входять навчальні заклади різних країн;
- участь у проектах і програмах інтегрування національних телекомунікаційних мереж, що задіяні у дистанційному навчанні, у європейські та світові науково-освітні телекомунікаційні мережі;
- проведення спільних наукових досліджень щодо розвитку технологій дистанційного навчання;
- участь у розробленні міжнародних стандартів на технології дистанційного навчання;
- надання послуг, пов'язаних із здобуттям освіти за технологіями дистанційного навчання, іноземним громадянам;
- відрядження за кордон педагогічних, науково-педагогічних працівників та інших фахівців з метою підвищення кваліфікації з дистанційного навчання відповідно до міжнародних договорів України, а також прямих договорів навчальних закладів з іноземними партнерами.

9.2. Університет має право здійснювати міжнародне співробітництво в сфері дистанційного навчання, укладати відповідні договори, встановлювати прямі зв'язки з навчальними закладами іноземних держав, міжнародними організаціями, фондами тощо відповідно до чинного законодавства.